

לחבריה המלוה — מחימת לי כבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא.

אזל הלוח ופרעיה באפי תלתא. אמר רב פפא: כבי תרי הימניה כבי תלתא לא הימניה!

מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע — תרי כמאה ומאה בתרי.

אבל, ואי אמר ליה הלוח למלוה: נאמן אתה עלי כבי תלתא, ואזל ופרעיה הלוח באפי בי ארבעה שוב לא נאמן המלוה.

כי ביון דנחית הלוח למספר של דעות, כלומר למספר בני אדם שרק כמספר זה הוא מאמין את המלוה, הרי לא האמינו כעדים, שהרי בעדים אין נפקא מינה בין שנים לשלשה, ודקדק הלוח במנין הדעות. ונתן לטענת המלוה תוקף של שלש "דעות" בלבד —

נחית לדעות! (8) ולפיכך, אם פרעו בפני ארבע "דעות", עדיפי ארבעת הדעות על השלשה. ואין המלוה נאמן כנגדן.

אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא: אימור דאמרי רבנן דאזלינן בתר רוב דעות ותינתן עדיפות למספר רב יותר של דעות בני אדם, ונאמין לשלשה יותר מאשר לשניים —

הני מיילי רק לענין אומדנא, כלומר, כאשר רוצים לאמוד ולשום ערכו של חפץ כמה הוא שוה, ומעט בני אדם אומרים ששוה כך ואילו הרוב אומרים ששוויו הוא אחר,

הרי דכמה דנפישו מרובים — בקיאי טפי. יותר מסתבר שערך הדבר הוא כדעת הרוב.

אבל לענין עדות, כאשר האמין הלוח את המלוה כשני עדים, מאה בתרי ותרי כמאה. ואין זה תלוי במספר האנשים האומרים שפרע או לאו, אלא תלוי בכח הנאמנות שנתנה התורה לעדים!

ובזה אין חילוק בין תרי למאה. ומשום כך, ברגע שהאמין הלוח את המלוה כשנים, הרי שנתן לו כח נאמנות של שני עדים ואין הבדל בין שנים לשלשה.

לישנא אחרינא: החוה ליה דאמר ליה

ועיין בקצות החושן [סימן ע"א ס"ק ב'] מה שמיישב בדברי הב"ח.

8. הש"ך [סימן ע"א ס"ק ה'] הביא מדברי רב האי גאון שאם כתב הלוח שיהיה נאמן כשלשה והביא ד' עדים, נידון כמי שיש לו עד א' [שהרי יש לו עד נוסף על מה שהאמינו] ומחייבו שבועה. ולא נפטר לגמרי מפירעון החוב, אלא רק כאשר מביא חמשה בני אדם. לפי שאז יש לו שני עדים יתירים על מה שהאמינו למלוה. אולם הש"ך כתב שהפוסקים לא חילקו בכך

המרשים מדברי רש"י. דמה שנקט רש"י בשעת הלואה — הוא לאו בדוקא.

ובכ"ח שם כתב, שדוקא אם אמר לו שמאמינו כבי תרי, הרי שנאמנות זו אינה מועילה אם אמר לו כן אחרי שעת ההלואה. אולם, אם האמינו בסתם נאמנות ולא כבי תרי מועילה הנאמנות אף לאחר שעת הלואה.

ותמה על זה הש"ך, דאם יש לדבר זה ראיה מרש"י, הרי שברש"י מבואר שלכל נאמנות בעינן שעת הלואה ואילו שלא בשעת הלואה אינו נאמן בשום אופן.